Konya Yenigün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

9 BİN YILLIK DELİKANLI

ÇUMRA

CİLT: 2 • SAYI: 9

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKCE

25 ŞUBAT 2023 CUMARTESİ

ACINIZ ACIMIZDIR

ÇUMRA'NIN HİKAYESİ

YAYIN KURULU
• SADIK GÖKCE
• SEDAT ULUPINARLI
• ZEKİ TÜRKER
• ANUŞ GÖKCE
• MUSTAFA YAVUZ ÇOLAK
• ELİFE YILMAZ MISRAL

BEN DE YAZARIM

SADIK GÖKCE
sadikgokce@hotmail.com

Ülkemiz büyük bir felaket yaşadı. 10 ilimizde meydana gelen7.8 ve 7.6 şiddetindeki deprem bizi ve ülkemizi derinden sarstı. Halen de ara sıra meydana gelen sarsıntılarla hem bölge halkı hem bütün Türkiye diken üzerinde duruyor. Depremin kış mevsiminde meydana gelmiş olması insanımızı soğuk ile mücadele etmek zorunda da bıraktı.

Yurdum insanı genlerinden gelen yardıma koşma ve diğer gamlık özelliği ile daha ilk andan itibaren deprem bölgesinde bulunan vatandaşların yardımına koştu. Gerekli olduğuna inandığı yardım malzemelerini en kısa zamanda ulaştırmak için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştı. Bunda da başarılı oldu.

Halkımızın göstermiş olduğu bu yardım ve özveri yarışı bizi gelecek için ümitlendirdi. İçimizde yeniden yeşeren bu ümit fidanı bütün üzüntümüze rağmen bir kültür hizmeti olarak çıkardığımız ve bu konuda ilçemiz Çumra'nın biricik değeri olduğunu düşündüğüm 9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA ilavemizi çıkarmamızın elzem olduğunu fısıldadı bana. Bu fısıltı ile harekete geçtik ve şu anda elinizde tuttuğunuz 21. sayıyı sizler için hazırladık. Umarım çabalarımız boşa gitmez, beğenir ve okursunuz bu sayımızda yer alan yazıları.

***

Mustafa Yavuz Çolak, nefis bir üslup ile Çumra'nın hikâyesini kaleme almış. Sanki bu yazının üzerine başka yazı olmaz demek istemiş… Ama serde az da olsa yazarlık var. Bu yazı beni de gayrete getirdi. "Sen de Çumra için bir şeyler yaz Sadık" dedi içimden bir ses…

Ben de oturdum bilgisayarın başına… Klavyenin üzerinde yer alan harflere rast gele basmaya başladım. Mustafa Yavuz Çolak'a nazire yaparcasına yazmaya başladım. Ama bir türlü onun tatlı üslubunu ve anlatım kalitesini yakalayamadım. Bunu fark etmiş olmama rağmen yine de klavyenin başından kalkmadım.

Olsun güzel olmasa da ben de yazabilirdim. Yazmalıydım. Yazmam gerekirdi. Benim neyim eksikti diğer yazarlardan. Onlar yazabiliyorsa ben de yazabilirim. Onlar süslü cümleler kurup meramlarını anlatıyorsa ben de yapabilirim. Çok güzel ve enteresan kelimeler bulup bunlardan bir cümle kurabiliyor ve harflerle sanat yapabiliyorlarsa ben de onlar gibi olmasa da sanat yapmaya çalışırım.

Elbette bir Mustafa Yavuz Çolak, bir Metin Eren, bir Vahdet Kaya, bir Ahmet Buhari veya bir Nurettin Bilici olamasam da en azından kendim olmaya çalışırdım.

Belki bir gün ben de güzel kelimelerle muhteşem cümleler kurabilen bir yazar olurdum. Olamasam bile bunu hayal etmek dahi güzel.

İÇİNDEKİLER

• BEN DE YAZARIM
SADIK GÖKCE
•DOSTLAR
ANUŞ GÖKCE
• ALLIGÜLLÜYE KİM KIYDI?
MUSA AVCI
•NİCEDİR
AHMET GÖK
• ÇUMRA'NIN DOĞUŞU...
M. YAVUZ ÇOLAK
• ÇUMRALI ŞEHİTLERİMİZ
SEDAT ULUPINARLI
• YÜKSEKLERDE UÇMA
NERMİN ŞAHİN
• ÇUMRA TARIM MÜZESİ
RECEP ÖĞÜTÇÜ

Hani bir büyük "İnsan hayal ettiği sürece vardır" demiş. Yoksa "Hayali kadar vardır" mıydı sözün aslı. Bakın bir sözün doğrusunu bile hatırlayamıyorum ama halen yazmaktan ve yazar olmak hayalinden vazgeçmiyorum.

***

Aslında bu sayıda sizlere başka şeyler yazmak isterdim. Ama içimden yazmak gelmiyor. Mesela bir çocukluk hatıramı kaleme alabilirdim. Bir kış günü Çarşamba Çayı büklerinin yanında yer alan Çetinkaya Tavuk Çiftliği ile ilgili bir hatıramı anlatabilirdim. Veya Çumra'da mola veren trenlerin raylar arasına döktükleri kömürleri nasıl toplayıp sattığımız anlatmak isterdim. Bunların hiç birisini yazamıyorum. Çünkü benim yazımın Mustafa Yavuz Çalak'ın yazısı ve anlatımı yanında çok cılız kalacağı korkusu var içimde... Öyleyse yazma Sadık diyorum kendi kendime. Ama o hırs var ya… İşte o hırs beni yazmaya zorluyor. Egom beni bırakmıyor. Sen yazmazsan olmaz diyor içimdeki o dayanılmaz ses.

Sen… Sen… Sen…

İçimdeki sese kulak veriyorum. Ben de övülmek ve övünmek istiyorum. Yazımı kimse beğenmese de içimdeki ses beğeniyor. Çok güzel yazıyorsun. Aynen böyle devam et. Kimse seninle yarışamaz diyor. Galeyana geliyorum, hırsla basıyorum klavye üzerinde yer alan harflerin üzerine…

İçimden başka bir ses; "Boşuna uğraşma! Sen Mustafa Yavuz Çolak'ı, Metin Eren'i Vahdet Kaya'yı, Ahmet Buhari'yi geçemezsin" diyor. Sonra geride kalan 20 sayıyı ve bu sayıda yazıları ve şiirleri yayınlananları düşünüyorum. Hepsi özveri ile karşılık beklemeden Çumra aşkı ile duygularını dökmüşler kâğıda… Bizlere Çumra hakkında bilmediğimiz veya unuttuğumuz birçok şeyi hatırlatmışlar. Çumra'ya saygı duymamız gerektiğini, bu beldeye hizmetin görevlerimiz arasında yer aldığını söylemişler. İlçemizin mümbitliğinin sadece toprağında değil burada yaşayan insanların beyinlerinde de var olduğunu ima ettiler. Ama alan açmak, işlemek, takdir etmek gerek dediler.

Onlar kalemleri ile bu dertlerini haykırırken bizler kulaklarımız kapalı sadece para konuştuk. Mutluluğu parada aradık. Kültür ne imiş… Sanat ne imiş… Edebiyat ne imiş… Hele hele okumak gibi boş işlere zaman ayırmak israfın en büyüğü diye düşündük.

"Yani Mustafa Yavuz Çolak ve arkadaşları yazıyor diye biz onları okumak zorunda mıyız? Elbette okumak zorunda değiliz. Okuyup da ne olacağız. Zaten konuştuğumuz üç kelimeden ikisi küfür. Bunu bırakıp kitap gibi mi konuşacağız? Biz halimizden memnunuz." diyeceğim geliyor içimden ama diyemiyorum. İçimdeki ses beni bir türlü rahat bırakmıyor. Sen de yaz… Sen de yaz… diyor.

İçimdeki sesi dinlemeliyim. Ben de yazmalıyım. Hatta önce bol bol okuyup bilgi dağarcığımı doldurmalı sonra da diğerleri gibi ben de yazmalıyım.

***

Size bir fıkra anlatayım istiyorum. Belki Mustafa Yavuz Çolak gibi güzel anlatamam ama yine de anlatmak istiyorum. Belki beğenirsiniz. Beni yazma konusunda destekler ve cesaretlendirirsiniz.

Fıkraya her kesin başladığı gibi başlamak istiyorum. Güzel yazmak istiyorum dediysem Amerika'yı yeniden keşfetmeye çalışacağımı da söylemedim. İşin kolayını yapıp sonra da ne kadar güzel yazıyorum demek istiyorum.

FIKRA

Padişahın birisi bir gün ava çıkmış. Akşama kadar avlanmışlar. Akşama doğru padişah bir geyik görüp peşine düşmüş. Geyik önden padişah arkasından bir hayli yol almışlar. Tabii bu arada yavaş yavaş hava kararmaya başlamış. Padişah da farkına varmadan adamlarından ayrı düşmüş.

Hava iyice kararınca dağın zirvesine doğru bir ışık fark etmiş padişah. Atını o yana sürmüş. Işık yanan yere varınca bir Yörük çadırı görmüş. Çadıra doğru seslenmiş;

-Kimse yok mu?

Çadırdan yaşlı bir adam çıkmış;

-Buyurun

Demiş.

Padişah;

-Karanlık bastı, yolumu bulmam zor olacak. Çadırında banim altıma serecek fazla yatağın var mı? Demiş.

Yörük;

-Tanrı misafiri için her zaman kapımız açık, yatacak bir döşeğimiz elbette bulunur, demiş.

Padişah çadıra girmiş. Karınlarını doyurup biraz sohbet ettikten sonra sabah av peşinde yorulan padişah esnemeye başlamış.

Yörük misafirinin esnediğini görünce çadırın bir köşesine döşeği sermiş ve konuğuna burada yatabileceğini söylemiş. Çok yorgun olan padişah yatar yatmaz hemen uyumuş.

Gecenin bir yarısında Yörük hanımına seslenmiş.

-Hanım dizlerim üşüyor. Fırtına ve kar geliyor. Çadırı aşağıya taşıyalım demiş.

Padişah bunu duymuş ama misafir olduğu için ev sahibine uymaktan başka da çaresi yokmuş. Çadırı söküp dağın eteklerine doğru taşınmışlar. Taşınma işi bittikten sonra dağın zirvesinde bir fırtına kopmuş, ardından bir tipi başlamış ki sormayın!

Tekrar yatmışlar. Bir süre sonra Yörük karısına tekrar seslenmiş. Hanım kalk eşek anırıyor, sabah namazı vakti girdi demiş.

Padişah bu sözü de duymuş. Kalkıp saatine bakmış… Gerçekten de tam sabah namazı vakti imiş.

Kalkıp namazlarını eda etmişler. Kahvaltı yaptıktan sonra padişah kendini aradıklarını düşündüğü adamlarını bulmak üzere çadırdakilerle vedalaşıp yola çıkmış. Bir süre sonra adamları ile karşılaşmış. Adamlarının başında vezir varmış. Padişahı görünce çok sevinmiş ve heyecanla; -Gece nerede idiniz Sultanım, demiş.

Padişah kısa bir cevap vermiş.

-Gece dizleri meteoroloji, eşeği saat olan bir Yörük'ün çadırında kaldım, demiş.

***

Nasıl ben de yazabiliyorum değil mi?

Nasip olursa daha iyilerini yazmaya gayret edeceğim. Sadece onlar mı güzel yazabilir?

Ben de yazabilirim.

Beğendi iseniz bir sonraki sayıda yine yazarım.

Allah'a emanet olun.

DOSTLAR

ANUŞ GÖKCE

(Özcan Bey'in Dostlar şiirine nazire)

Kamil olan anlar, dostun halinden
Ne çekerse insan, çeker dilinden
Öfkeyle parlayıp dönme kavlinden
Keskin sirke olup taşmayın canlar

Kimisi okuyup masal anlatır
Kimisi serdiği çulu anlatır
Kimisi sevdiği kızı anlatır
Bir kula sırrını açmayın canlar

Mert kişi kendini nasıl bilirse
Karşısında bulur neyi isterse
Masumun başını okşayıp severse
Cana can olun, şaşmayın canlar

Birinin ekmeği ağuyla zehir
Kan kusar gariban evvel ve ahir
Zulmedip mazluma etmeyin kahır
Ebu Cehillere çekmeyin dostlar

Gücüne güvenip görme büyük
Sırtına yüklenir ağır bir yük
Altında kalırsın ebadın küçük
Salına ahlar koymayın dostlar

Malını mülkünü Halik'ın alır
Ani bir sarsıntı aklın kaçırır
Ne ana ne baba yadına gelir
Hesapta zorlanıp kalmayın dostlar

Düşkün halini görüp anlayıp
Fakir fukarayı daim kollayıp
Her gün Rabbine şükür dileyip
Küfranı nimette olmayın dostlar.

Anuş der kendine çeki düzen ver
Sanma ki bu devran böyle döner
Takatin tükenir ferin söner
Sonunda nedamet etmeyin dostlar

Arif Güler'e

ALLIGÜLLÜYE KİM KIYDI?

MUSA AVCI

Anılar biriktirmiştim yıkık viranelerde. Köşelerini ağlar bağlasa da bana beni anlatan viraneler vardı bıraktığım bu şehirde. Anlam yükleyerek yürüyordum geçmişe, beton yığınına dönmüş dar kaldırımlardan. İnsanlar geçiyordu yan yana, kol kola, gülmekle kahkaha arası sesleriyle; ruhları kerpetenle sökülmüş donuk yüzlü, siyah gözlüklü, kimi şişman kimi sıska... Cama bürünmüş kat kat, çeşit çeşit, renk renk beton yapılar arasında boğuluyordum. Kolezyumlara tıkılmış, kendini özgür zanneden bedbahtlara acıyordum, ışıltılı vitrinlerin önünden geçerken.

Gençliğimin baharında ilk atandığım yere gidiyordum. Yıllardır bin bir emekle tamamladığım eğitim hayatımın meyvesine kavuşma arzusuyla, uykusuz geçen gecenin sabahında, muavinin "Burada ineceksiniz!" komutuyla başlamıştı her şey. Bir elimde çamaşır dolu valiz diğerinde hediyelikler… Nemden yapış yapış olan bedenimle nasıl bir yere geldiğimi anlamaya çalışıyordum. Otobüs dediğin, garaja girer yolcusunu orada indirirdi. Bu şehirde garaj da mı yoktu, diye düşünürken üzerinde çarşı yazan taksi yanımda durdu. Şoför, camdan başını çıkarıp "Çarşı mı kardeş?" diye sordu.

Şoför hoşsohbet, hemen söze girdi. Benim nereden geldiğimi, ne iş yaptığımı soruyor muhabbete kapı aralıyordu. Kendinden bahsetti uzun uzun. Yan yatmış, boydan boya çatlamış, yarısına kadar toprağa gömülmüş evler hızla akıyordu. Binaların altından çıkan cansız bedenler, ağlayan çocuklar, yakınlarını yitirenler, beş parasız kalıverenlerle ilgili daha nice hazin hikayenin hücum ettiği küçük dünyam sarsıldıkça sarsılıyordu. "Geldik kardeş!" dedi. Arabadan inerken şoförün sesi ayağımdan çıkan toz bulutu hafifliğiyle havaya karışıp kayboldu.

Arnavut kaldırımlarına hasretle seslen "Gel boşluğumu doldur, sensiz her zaman eksiğim!" diyen toprak yolun derdiyle dertlenerek prefabrike valilik binasının önündeki banklardan birine oturdum. Eniştemin verdiği telefonu aradım, sözlerindeki sıcaklıkla geleceğimden haberli olduğunu belli eden sesin sahibi yolu tarif etti.

"Garın yanındaki dolmuşlardan Patates Hali yazana binip Hacıoğlu Sağlık Ocağı'nda in!" Hiç tanımadığım şehirde bir tanıdık olmasının güveniyle bindiğim dolmuş yol boyu sağlı sollu belli aralıklarla sıralanmış çam ağaçlarının arasından nehirdeki sandal esnekliğiyle akıyordu. Ev önlerinde özensizce duran incir ağaçlarından arada bir gelen koku Mona Roza şiirinin "Akşamları gelir incir kuşları… "dizesini çağrıştırıyordu. İstemsizce geniş yapraklar arasında incir kuşu arıyordum.

Hacıoğlu Sağlık Ocağı'nda indim. Selatin camilerindeki ihtişamdan uzak olsa da insana kalp olan kısa minareli cami, yanında kara fırın yazan basık dükkân… Tok insanı aç hissettirecek taze ekmek kokusu oradan geliyor olmalıydı. İndiğim dolmuş hareket edince iki katlı evin altında küçük mahalle kahvesi göründü. Kahvenin bahçesinde dört beş masa vardı. Masaların çoğunu yaşlı insanlar çevirmişti.

Ellili yaşlarda özenle taranmış beyaz saçlı, açık alınlı, saçlarıyla uyumlu kısa kaşlı, basık burunlu, geniş omuzlu, orta boylu biri bana bakıyordu. Ay ile güneş gibi ayrı alemlerde asılı olsak da birbirimizi tamamlayan iki dost gibi yaklaşıyorduk birbirimize. Elini öpmek için davrandım. Ellerini geri çekip beni sıkıca kucakladı. Kahvenin önünden geçip küçük bahçeli, birer ikişer katlı evler arasından yürüyüp tek katlı bir eve geldik. Beyaza boyanmış ahşap bahçe kapısı karşıladı bizi. Kapının sağında ortancalar, sardunyalar, sarmaşıklar, küpeliler sıra sıra dizilmişti. Üzeri pembe muşamba bezle örtülü masayı gösterdi. Oturduk.

Adını koyamadığım bir huzur yaşıyordum. Evin birkaç basamaklı beton merdiveninden Vasfiye Teyze'nin sesi duyuldu: "Kimler gelmiş, kimler, hoş gelmiş!" Her yanı samimiyetle bezenmiş bu karşılama karşısında şaşkınlığımı gizlemeye çalıyordum.

Çok geçmeden alışmıştım bu gönül insanlarının ortamına. Kahvaltı, çay ve sohbet derken zaman öğleyi çoktan geçmişti.

Kısa sürede fakirhane benim manevi kapım olmuştu. Kibir, nefret, çokbilmişlik, ukala tavırlardan yılıp hayata küstüğüm vakitler bir koşu buraya geliyordum, yenilenip tazeleniyordum ve hayata taptaze umutlarla bağlanıyordum.

Kapı kapı, sokak sokak bütün güzellikler buradan neşet ediyordu sanki.

Bu şehre, bu mahalleye neden gecikmiştim. Kendime kızıyordum.

En cömert yanıyla yüreğinden bir parça tebessüm sunarken halini hatırını soran komşuların olduğu sokaklar, yıllanmış muhabbetlerin kıvama gelip çay eşliğinde demlendiği mahalle kahveleri…

Yaşlısı genç, genci ihtiyardı burada. Dost cümleler dökülüyordu dudaklardan sinelere. Sıkıntılar burada çözüme kavuşuyordu. Mesele ne ise, istişare edilip bir bilene havale ediliyordu. Kıskanmanın, çıkarcılığın, yalakalığın olmadığı mahalleydi Hacıoğlu.

Evler, sokaklar, bahçeler, ağaçlar, insanlar herkes ve her şey doğaldı burada. Lahmacun sokak aralarında seyyar arabalarda satılırdı. Öğle oldu mu herkesin kulağı muhacir aksanıyla, "lemacuunnn! lemaacuuunnnn!" diye bağıran nur yüzlü Kamil Amca'da olurdu.

Kış akşamları "Boozaaaa! Bozzaaa!" diye bağıran bozacılar geçerdi kapı önlerinden. Bir de çocukların meftun olduğu lezzet, sarısıyla kırmızısıyla yeşiliyle rengârenk alllııguulüüü! Allııgulllüü!

Benim için bu şehirde olmak, bu mahallede yaşamak bizi bize anlatan bir hikâye içinde gezinti yapmaktı.

En olmadık zamanda tayinim çıkmıştı. Yüreğimi, gönlümü kaptırdığım bu şehri gözyaşı içinde bırakıp da gitmiştim. Ahdetmiştim ilk fırsatta geri döneceğime.

Hayat denen değirmen bilmem kaç kez öğütmüş, beni bana unutturarak zamanı zamana eklemişti. Günleri aylara, ayları senelere çevirmişti. Seneler kendi içinde yıllanmış, iki basamaklı hanelere ulaşmıştı. Hayatımın ilkbaharından uzaklaşalı hayli vakit olmuştu.

Her geçen gün, hasret büyümüş o şehre gitme hevesim artmıştı. Kavuşmalıydım artık. O mahallenin sokaklarını tekrar tekrar dolaşıp hasretimi dindirmeli, lahmacunla karnımı doyurmalı, çocukça hislere kapılıp allıgüllü yalamalıydım. Boza içmenin vakti geçiyordu neredeyse.

Gitmeliydim.

Kavuşma vaktiydi.

Hangi yürek dayanabilirdi.

Yine bir eylül gününü seçtim gitmek için. Kavuşma özel olmalıydı. Sıradan olamazdı. Ritüeli yerine getirircesine özen gösteriyordum. İnce hesaplar yapıyordum.

Hediye önemliydi… Bir ajanda aldım elime… Tek tek yazmaya başladım isimleri. Ev halkı, kahvedekiler, sokak komşuları hatta lahmacun satan amcayı da eklemiştim hediye verilecekler listesine. Listedeki isimler uzadıkça uzamıştı. Şimdi de sıra hediye seçimine gelmişti. Hepsine ayrı ayrı hediyeler almalıydım. Günlerce üzerinde düşündüm. Çam sakızı çoban armağanı kabilinden hediyelerdi hepsi.

Eylül ayı çıkagelmişti. Vakit kavuşma vaktiydi. Özlemi dindirme vaktiydi. Aldığım hediyeleri bavula yerleştirdim. Bir ara kendi aracımla gitme fikri zihnimi yokladı. Her şey ilki gibi olmalı, deyip kendime kızıp vazgeçtim.

Aynı şirketten aylar önce aynı koltuk numarasını almıştım. Her şey aynıydı. Tıpkı ilki…

Otobüste herkes uyuyordu.

Yol uzadıkça uzuyordu.

Hiçbir levhayı kaçırmıyor kalan kilometreleri hesaplıyordum.

Geç olsa da güç olmamıştı, şehrin evleri arasından geçmeye başlamıştık. İlkinde dört yolda inmiştim, yine orada inmeliydim.

Muavine dört yolda durmasını söyledim. Yüzüme bakmadan cevap verdi:

-Beyefendi garaja gireceğiz.

Ne diyordu bu adam bu şehre gelen çoğu otobüs garaja girmez, yolcusunu dört yolda indirir, yoluna devam ederdi.

O da ne! Garaj değişmişti. Yeni bir yere taşınmıştı.

Umudumu taze tutmalıydım. Zaten Hacıoğlu Mahallesi'ne gidecektim.

Kim bilir beni görünce neler hissedecekler? Acaba beni tanıyabilecekler mi? Tanırlar, tanırlar tabi, onca geçmişimiz vardı! Hemen bir taksiye binmeliydim.

Bindim de…

Sevecenlikle "Merhaba, nasılsınız?" dedim. Şoför selamıma karşılık vermemişti. Yoksa beni duymamış mıydı? Hayır, hayır besbelli duyuyordu.

Soğuk, mat ses tonuyla: "Nereye beyefendi?" dedi. Bu adam bu şehirden olamazdı. Evet evet kesinlikle başka yerden gelmiş olmalıydı. Yoksa böyle davranır mıydı hiç?

Yollar, caddeler, evler, mağazalar, alışveriş merkezleri, film şeridi gibi akıyordu aracın camından. Burası benim bıraktığım yer değildi. O sıcacık, seni içine alan şehir başka bir kent olmuştu.

Umudumu yitirmemeliydim.

Bir an önce Hacıoğlu'na gitmeliydim.

Taksi, çam ağaçlarının süslediği bulvarı hızla geçip Patates Hali'nden sağa dönerken içim içime sığmıyordu. Delice sevdiği kadınla ansızın karşılaşan adamdan farksızdım. Ellerim titriyor, kalbim olanca hızıyla çarpıyor, ayaklarımı hissetmiyordum. Aşk böyle bir şey olmalıydı. Nefesim kesiliyordu.

Aman Allah'ım! Burası ne olmuş? Binalar da neyin nesi? Kim koymuş buraya dört yanı revnak cam plazayı? Bu AVM'nin ne işi var Patates Hali'nde? Rezidans da nereden çıktı? Fikriye Teyze'nin evi değil miydi burası? Hani tek katlı muhacir evleri? Arif Baba'yla bizi buluşturan kahve hani? Fırın da mı yok?…

Oysa ben anılar biriktirmiştim yıkık viranelerde. Viraneler vardı bıraktığım bu şehirde. Köşelerini ağlar bağlasa da bana beni anlatan. Anlam yükleyerek yürüyordum geçmişe, beton yığınına dönmüş dar kaldırımlardan. İnsanlar geçiyordu yan yana, kol kola, gülmekle kahkaha arası sesleriyle, ruhları kerpetenle sökülmüş donuk yüzlü, siyah gözlüklü, kimi şişman kimi sıska... Cama bürünmüş kat kat, çeşit çeşit, renk renk beton yapılar arasında boğuluyordum. Kolezyumlara tıkılmış, kendini özgür zanneden bedbahtlara acıyordum. Işıltılı vitrinlerin önünden geçerken şoföre seslendim: "Terminale dönelim!"

Şaşkınlıkla bakıyordu, benim anılarımı yaşatma çabamı bilmeden.

NİCEDİR

AHMET GÖK

Can evimiz yandı canlar yitirdik
Umutlar hayaller düşler nicedir
Kalanlarımıza yettik yetirdik
Kediler köpekler kuşlar nicedir

Iş yerini işi gücü kaybeden
Karlı başlar soğuk bir sürü neden
Elleriyle eşi dostu defneden
Gözlerinden akan yaşlar nicedir

Köyler parçalanmış yer yarık yarık
Yürekler yaralı kollarda sarık
Üstünde ceket yok ayakta çarık
Anneler babalar eşler nicedir

Yarım kalan mektup yırtık resimler
Karışmış cemali kayıp isimler
Acılar bir değil kısım kısımlar
Yüreği yaralı döşler nicedir

Olmadı çoğunun bir salı bile
Kalmadı tutmaya bir dalı bile
Korunacak yer yok bir çalı bile
Daha bebek çağda başlar nicedir

Bulamaz Gök Ahmet yoktur çaresi
Zelzelenin ağır oldu yarası
Ölümün yok imiş meğer sırası
Başımıza değen taşlar nicedir

ÇUMRA'NIN DOĞUŞU...

M. YAVUZ ÇOLAK

İlçemizin kuruluşu üzerine bugüne kadar birçok yazı yazılmış, konuşulup değerlendirilmiş olsa da gelecek nesillere seslenmek adına ben de düşüncelerimi yazmak istiyorum. Çumra çok özel bir yurt köşesidir benim gözümde. Yerleşim alanı olarak insanlık tarihine bakıldığı zaman, ilk sosyal hayatın başlangıç noktalarından biri olduğu görülür. Başka bir açıdan bakıldığında Cumhuriyetin en genç ilçesinin burada kurulduğu anlaşılır. İşte bu özelliklerinden yola çıkarak, kültür sanat grubumuzda yayın organımıza simge olarak '9 Bin Yıllık Delikanlı Çumra' adını koymuştuk. Doğum sancıları yüzyıllar alan bir toplanma yeridir burası. Pek çok sorunun cevabı aranacak, bugünkü vücut bulmuş haliyle Çumra nasıl hepimizin memleketi olmuş anlamaya çalışacağız...

Önce, Çatalhöyüğün bugünkü çocukları olarak toplu yaşamın başlangıç noktası hakkında birkaç cümleyle düşüncemi yazdıktan sonra asıl konumuza, bugünün Çumra'sına geri döneceğiz. Sahibi olmakla övündüğümüz Çatalhöyük henüz Çumralının gündemine yeterince girememiş olsa da çok sürmeyecek, tüm insanlığın burayı görmek için can atacağı bir merkez haline geleceğini hesap ediyorum. Daha tam idrak edemedik; bundan 9 bin yıl önce, 8 bin nüfuslu bir metropol kent kurmuş bir medeniyet başucumuzda duruyor. O gizemli tepeyi, başına kalın bir yorgan çekmiş asırlardır uyuyan; koynunda sakladıklarını akan selden, esen yelden korumuş bir toprak medeniyetine benzetiyorum ben. Henüz sırları tam ortaya çıkmamış, kazı çalışmaları devam ediyor. Gün yüzüne çıkarıla bildiği kadarıyla bile insana öyle hayaller kurduruyor ki; sırlarla dolu hayat öyküleri yazan o kavim, şimdi bizim üzerinde yurt kurduğumuz topraklarda avlanmış mıdır, ilkel de olsa ilk tarımı ilk tohumu şimdi bizim karnımızı doyuran topraklarda mı elde etmişti? Karadağ'da ayak izleri bıraktılar mı, Çarşamba'nın yatağında suya dalmış, balık avlamışlar mıydı? Sokak arası, penceresi olmayan, bitişik nizam bal peteği gibi evler yaparken acaba arı kolonilerini mi örnek aldılar? Bunun gibi sayısız sorulara cevap aradığım hayaller kurduruyorlar şahsen bana. O çağda toplam dünya nüfusu ne kadardı acaba diye düşünüyorum da bugünün mega kentlerinin nüfusuyla oransal bir kıyaslama yapıldığında, Çatalhöyük akıllara durgunluk veren bir medeniyetti demek yanlış bir ifade olmaz sanıyorum.

Burada ne buluyorlar bu kerpiç yığınında diyen insanlarımıza da rast geliyorum bazen, üzülüyorum. Değerli hemşerilerim, öyle bir sahiplenmeliyiz ki biz orayı, Çatalhöyük bizim çocuklarımızın, torunlarımızın çeyiz sandığı gibi duruyor yanı başımızda, o derece önemli anlaya bilene. Tek başına kitap konusu çıkar buradan, Neolitik çağdan çıkalım artık, Çumranın kuruluş hikâyesine geri dönelim.

Yaşadığımız bu topraklara yurt kuran ataların çoğu farklı memleketlerin çocuğu olarak, doğum yerleri farklıydı belki. Hayata tutundukları, geleceğini kurdukları bu alana 'işte benim memleketim' ortak duygusuyla, Çumralı olmanın mutluluğunu yaşayanlar yazımızın ana konusu olacaklar bugün. Çumramıza ilk defa yolu düşen birine; Dağlı, Ovalı, Türkmen, Yörük ve Göçmen kimdir diye sorsanız, kelime anlamı dışında bir cevap veremez. Bir süre içinde yaşadıktan, kültürel özelliklerimizi tanıdıktan sonra bir fikri oluşacaktır.

Bir anımı paylaşayım ki burada daha iyi anlaşılsın bu konu. Çumramızın unutulmaz simalarından, rahmetli Musa Tongur Hoca sık sık çalıştığım kuruma uğrar, ortamı hoş sohbet espri dolu şakalarıyla kaynatır, hepimizi kahkahaya boğardı. Yine bir gün Yörük şöyle, Dağlı böyle, Türkmenler şunu dediydi diyerek fıkralara taş çıkartan yaşanmış öykülerden anlatırken, gözü İlçe Tarım Müdürlüğüne yeni atanan Ispartalı bir meslektaşıma takılınca; sen kimlerdensin birader, hangi mislivettensin diye sormuştu. "Ben Türküm ağabey" cevabını alınca; Yav biz Ermeni miyiz, biz de Türk'üz deyince, asıl kahkaha o zaman kopmuştu. Bu konuda Çumralıların birbirine takılmaları, aralarında şakalaşıp kızdırmaları çok meşhurdur.

Emekli Ziraatcı H. Hüseyin Aksoy önüne gelene çok takılır; Göçmenlere ayrı, Türkmenlere, Ovalılara ayrı takılır, en çokta Yörüklere şakalar yapardı. Şoförümüz Rahmetli Çakmak dayıyı çok kızdırırdı. Bir gün "Yav dayı benim dedem Orta Asya'dan deveye duzu yüklemiş, gelip direk Ağras'a konmuş, seninkiler hâlâ dağlarda dolanıp durur, ne zaman nereye konacağınız bile belli değil" deyince, Çakmak dayı öfkesinden ne diyeceğini bilmez vaziyette kıvranırken, bizde kopan kahkaha tufanı görülmeye değerdi. Âşıkların atışma geleneği gibi sürer giderdi bu eğlenceli takılmalar. Sırf bu konuları içeren bir derleme yapabilsek Çumra'dan kitap çıkar inanın...

Yazımıza çeşni katacağını düşündüğüm anılarla giriş yaptıktan sonra, Çumra yerleşkesini meydana getiren bu çok renkli fakat oldukça da ahenkli toplulukları tek tek elimizden dilimizden geldiği kadarıyla anlatmaya geçelim.

Pek çok yerleşim merkezi önce kurulur, köyleri kasabaları daha sonra gelişirken bizde tam tersi bir durum vardır. Buradan konuyu ele alırsak; önce çevresi, köyleri oluştu Çumra'nın. Selçuklu devrine kadar uzanan geçmişiyle, kökleri derinde, kendinden yüzlerce yıl önce kurulmuş yaşlı çınarlara sahiptir memleketimiz. Asırlar süren göçler, kıtlık ve asayişin bozulduğu dönemler, savrulmalar dağılmalar olmuş zaman içinde. Anadolu'nun tam orta yerinde parlayan bir yıldız doğar 1926 yılında; Atatürk'ün önerisiyle kurulmuş tek ilçe olmanın onurunu taşımak ayrı bir mutluluk kaynağıdır bizim için…

Şimdi, önce küçük parçaları yerleştirerek başlayalım işe. Bir benzetme yaparsak, yeni bir binanın en son çatısı kurulur ya hani, Çumra'nın doğuşu işte onun gibi bir yapılanma öyküsüdür.

İlk olarak Ovalılar ve Dağlılar olarak anılan köylerden başlamak gerektiğini düşünüyorum. Konu burada biraz genişleyecek ama taşları yerine doğru oturtmak gerek. Önce altını çizelim; Dağlı ve Ovalı bir kimliği değil, insanların yaşadığı coğrafyanın özelliğini tanımlar. Bizim dilimize oturmuş, kabul görmüş olsa da ovada veya dağlık yörede köyler kasabalar kuran Oğuz boylarına mensup tıpkı kendini Yörük, Türkmen veya Göçmen olarak tanımlayanlar gibi ata kültürünün birer parçasıdırlar. Hepsi ortak buluşma noktası olan çatıda 'Türk Kimliği' ile ifadesini bulur. Kimi Avşar, kimi Kayı, kimi Kınık, kimi de Karkın ya da Beğdili boyuna mensuptur. Boy teşkilatının altında oba, oymak ve aşiret bağıyla da Sarıkeçiliyim, Karakeçili, Akkoyunlu, Karakoyunlu, Hotamışlı, Celfeli, Ceritliyim gibi tarihi hafızayı diri tutan bir milletiz biz. Soy, sülale adını yaşatan kültürel zenginliğimiz kuşaktan kuşağa geçen özelliklerimiz arasındadır.

Şimdi burada, daha önce yazan oldu mu bilmiyorum, Atçekenler'e bir paragraf açalım. Bu konuda yazacağım bilgilerin kaynağı halen Üniversite hocalığı devam eden Prof. Dr. Hasan Basri Karadeniz'in tez çalışmasına konunun meraklısı dostlar aracılığıyla ulaşıp okumuştum. Atçekenler Karamanoğlu Beyliğinin bel kemiğini oluşturan iki büyük aile, Bayburtoğulları ile Turgutoğulları'nın ortak adıdır. Çok iyi cins at yetiştiren, konargöçer hayat süren, doğuda Ereğli Karapınar, batıda Akşehir Yunak, kuzeyde Ankara sınırları ve güneyde de Alibeyhüyüğü İçeri Çumra'yı

içine alan geniş bir bozkır coğrafyasında yaşarlardı. Atçılıkta Germiyanoğulları ile yarışır, Karamanoğlu Beyliğinin en önemli askeri gücünü oluşturuyorlardı.

Fatih Sultan Mehmet'in Karamanoğlu ile husumeti bitirmek amacıyla kardeş kavgasına son vermek için çareler aradığı biliniyor. Atçekenler'i toprağa bağlamak için vergilerden muaf tutarak, yetiştirdikleri atları Osmanlı ordusu için satın almak üzerine kurulu bir projeyle başarıya ulaşıp, sadece 12 haneye bir at vergisi düşecek şekilde sembolik bir vergi sistemine bağlayıp Karamanoğulları Beyliğinden koparmayı başarmışlar. Askeri gücü zayıflayan beyliğin bir daha toparlanamadığı anlaşılıyor. Fatih'in nasıl bir öngörüye sahip olduğu bir kere daha ortaya çıkıyor ve yıllarca süren kardeş kavgası kan dökülmeden bitiyor.

Atçekenler'in yaşadığı bölgeler içerisinde bizim ilçemizin de özellikle Ova köylerinin de yer aldığını düşününce, tarihi kayıtlarda Atçeken bakiyesi nüfus içinde bizim Ovalılar diye tanımladığımız Oğuzlar dahil midir? Bunu bazı tarih hocalarına danıştığımda, araştırılmaya değer çok kıymetli bilgiler olarak mutlaka değerlendirmeli diyorlar. Şayet bu bilgiler doğru ise, Çumra'nın ilk köylerini kuranlar arasında Atçekenler'i yani Ovalıları sayabiliriz. Toprağa bağlı yerleşik hayata 15.yüzyılda başladıkları düşünülürse ovada birçok yerleşim yerinin 500 yıllık geçmişe sahip olduğu anlaşılır.

Dağlılar adını koyduğumuz köylerin içinde tarihi bilinmiyor olsa da Ovalılardan daha eski olanları vardır diye düşünüyorum. Toroslar hem güvenli bir barınma hem de küçükbaş hayvancılık için çok elverişli bir saha olduğundan ilk yerleşik hayatın buralarda başladığını, 12.yuzyıla kadar uzanan bir geçmişe sahip olanların var olabileceğini düşündürüyor insana. Çok gezi inceleme yazıları yazmış bir kardeşiniz olarak gidip gördüğüm her beldenin çok değerli kuruluş öyküleriyle karşılaştım. Yazılı hiçbir kaynak olmayışı insanın canını acıtsa da halkın hafızasında dilden dile kuşaklara aktarılan bu öykülerin hepsinde rivayete göre diyerek başlayıp biten hikâyelere dört elle sarılıyor insanlar. Tarihçiler çok eskilere gidildikçe ya seyyahların yazılarını ya da tarihi eserlerin kitabesinden, vakfiyelerden çıkardıkları bilgi kırıntılarına kendi düşünce ve yorumlarını da katarak kaynak eserler vermeye çalışmışlardır. Belge yoksa tarih te yoktur diyenler olacaktır fakat bu insanlar buralara ışınlanarak gelmedi sonuçta. İşte bizim ozanların dilinde, sazın telinde ve halkın özünde yaşattığı kültürel miras çok değerlidir. Bizim bugünkü çabamız, gelecek nesillerin nereden bakarsa baksın görebileceği bir meşalenin ışığını güçlü tutmak içindir. İki örnek vererek bitireyim bu kısmı. Doğduğum köy Apa'nın yazılı veya sözlü kuruluşuna ait tüm iddia veya rivayet; Horasan Erlerinin kurduğu, yani Selçuklular dönemi işaret edilmektedir. İçeri-çumra'daki Karamanoğlu İbrahim Bey Camii kitabesindeki 1252 yapılış veya restorasyon tarihi mi kesin değil deniliyor fakat bizim için önemli olan en eski yazılı kayıt olmasıdır. İşte dağlı ve ovalı diye bilinen sadece iki yaşlı çınarımızdan bahsedip diğer parçaların yerleşimine geçelim.

Binanın temelinde ilk harcı Dağlılar ve Ovalılarla attıktan sonra şimdi de temelinde yer alan köşe taşlarından Türkmenler hakkında bildiklerimizi yazalım. Türkmenler; Oğuz Boylarından Beğdili boy teşkilatına bağlı, Halep Türkmenleri de denilen aslı 'Otamışlu' daha sonra 'Hotamışlı' olarak anılan oymaklara denir. İlk yerleşkeleri Karapınar'a bağlı Tanpınar, daha sonra kendi yurtları olarak adını Hotamış koydukları yere yerleşmişlerdir. Tarihi kayıtlarda 1750'li yıllara işaret edilmektedir. Suriye'nin kuzeyinde meşhur Rakka civarında, güneyden gelecek tehlikeli yağma ve baskınları önlemek amacıyla Osmanlı Devleti'nin güvenlik gücü olarak yerleştirildiklerini okuduğum kaynaklar var. Kurak çöl karakterli bir yer olan Rakka'da yaşamak ve tutunmak kolay değildi. Güneyden Arap aşiretlerin yağma ve baskınlarına maruz kalan Türkmenlerin ilk olarak Çukurova'ya daha sonra da sıtma salgını başta olmak üzere çeşitli sıkıntılar yüzünden göç kararı alıp, vuruşmayı da göze alarak Torosların zorlu geçitlerini aşarak İç Anadolu'da sözünü ettiğimiz yerleşkeleri kurmuşlardır. Firuz Beyin emir ve komutasında gelip Hotamış yöresine yerleşen Türkmen oymakları Osmanlı Derbent Teşkilatında önemli görevler yapmış bir kavimdir.

Daha sonra meşhur 'Koca doksan kıtlığı' sebep olmuş; hicri 1290 miladi 1873 yılında Hotamış'tan dağılmaya başlayan Türkmenler Karapınar, Karaman ve Çumra'ya bağlı birçok köy kasabalar kurup yerleşmişlerdir. Bugün Çumra'da 8 köyü bulunan Türkmen havalisinde Uzunkuyu'nun 'Feriz' Mahallesi de adını Firuz beyden almış olmalı.

İşte Çumra'nın doğuşunda Türkmenler'in yerleşim tarihini de 1873'ten başlatmak lazım diye düşünüyorum. Kaynakça olarak çok fazla bilgiye İnternet ortamında ulaşılabilir fakat bilgi kirliliğine dikkat edilmesi gerekir. Yararlandığım kaynaklar arasında Merhum Şükrü Özüdoğru hocanın kitaplarını da incelediğimi bilmenizi isterim. Yazının bütününe bakıldığında ise ana kaynak başucu kitapları olarak Merhum Prof.Dr Faruk Sümer'in Oğuzlar (Turkmenler) İ. Hakkı Konyalı'nın Konya Tarihi ve Prof.Dr Osman Turan'ın eserlerini öncelikli olarak okuduğum için yazdıklarıma güvensem de tarih araştırmacıları ve otoritelerine her daim muhtacız...

Sırada, zaman tünelinde 150-160 yıl önce Çumra'nın temeline konan diğer bir köşe taşı kavim gardaş, Yörükler var. Yörük; Oğuz Türkmenleri arasında 14.yüzyıldan itibaren konargöçer hayat yaşayan oba ve oymaklarının ortak adıdır ve yürümek fiilinden türetilmiş bir isimdir. Yürüyen, göç eden anlamına gelir, güçlü ve sağlam insan demektir aynı zamanda.

Türkmen ise farklı anlam yüklemeleri olsa da iman eden Türk anlamına gelen 'Türk-i iman' kelimesinin dönüşmesi ile ifadesini bulmuştur. Başka güçlü bir iddia da 'Türk men' yani ben Türküm anlamını taşır. Oğuzlar kendini tanımlarken önce boy adını, sonra bağlı olduğu aşiret ya da oymağını ve bugün olduğu gibi soy adını söylüyormuş gibi sülale veya mensubu olduğu ailesini söylerdi. Çumra'da yurt kuran Yörüklerin bağlı olduğu boy teşkilatı birçok kaynakta Kayı, bazı kaynaklarda ise Avşar boyundan oldukları yazılıp söylenir. Aşiret veya oymağın Sarıkeçililer olduğunu tüm yazılı kayıtlarda görürüz. Benim düşünceme göre de boy teşkilatı Avşar'a daha yakın olduğu yönündedir. Toroslarda yaşayan Yörük Türkmen oba ve oymaklarında Avşar çoğunlukta olup Kınık ve Kayı boyundan olanlar da vardır. Sonuçta hepsi kardeş olup soyları Oğuz Ata'ya dayanır. Türk demek hepsini içine alan ortak adımız olup herkes kendini nereye ait sayarsa odur, bu bir hissetme meselesidir. Hepsi devlet kurmuş büyük boy teşkilatlarıdır.

Çumra'nın doğu ve güneyine 7 pare köy ve kasaba kurmuş Sarıkeçili Yörüklerinin 1850'li yıllarda birkaç aileyle başlayan yerleşme süreci daha sonra hızlanarak gelişmiştir. Yaylak olarak kullandıkları yerleşkelerde daha sonraki göçlerle köy ve belde statüsünde yerleşik hayatın temsilcileri oldular. Yerleşik hayata geçenlerin akrabası, halen Toroslarda yaşayan, konargöçer hayatın tek temsilcisi olarak kültürümüzü yaşatan Sarıkeçililer ise tarihe ve önlerine çıkan tüm engellere meydan okuya okuya varlıklarını sürdürüyorlar. Ben onları bir koleksiyonun en değerli parçası gibi görüyorum, çünkü onlar dün Orta Asya'da dolanan ruhun bugün Toroslarda tezahür edişidir. 1000 yıldan öte dumanı tüten Kara çadırın sahibi olmanın verdiği gururla yürümeye devam ediyorlar. Kadim bir kültürün sahibi olmak, Çumralı Sarıkeçililere sorumluluklar yüklemekte olup her yıl Lille'de toplanarak, geçmişi yâd etmek adına her türlü fedakârlığı yapmaya devam ediyorlar...

Çumra merkezinden önce çevresinin nasıl oluştuğunu sırasıyla tıpkı duvar örer gibi yerleştirerek, en son yapının çatısında nasıl toplandığımıza geleceğiz.

Çumra çevresinde yurt kuran diğer kavim gardaşlarımızdan Kırım Tatarları da tarihi kayıtlarda; ilk önce Romanya'ya, daha sonra 1877 yılında önce Kaşınhan yöresine, daha sonra da 1890'lı yıllarda ilçemiz sınırları içinde köyler kurarlar. Seçme ve Fethiye Çumra ilçesine bağlı kalırken, Süleymaniye (Susuz) ve Ahmediye (Yıkık) köyleri de Kırım'dan gelen soydaşlarımızın kurduğu yerleşim merkezleri olup bizden ilçe olarak ayrılan Akören'e bağlanmıştır.

Daha sonraki yıllarda; 1921'lerde Tımraş, 1928'lerde de Batum adıyla iki köyümüz daha eklenir bu zincirin halkalarına. Kayıtlarda Tımraş'a ilk yerleşenlerin Balkanlardan göç ederek gelen soydaşlarımız Pomaklar olurken, Doğu Anadolu'dan Kürt kardeşlerimiz ile yakın çevreden gelip Ovalı ve Dağlı olarak dilimize yerleşen köylerden gelenlerle bir potada kaynaşıp köylerini kurarlar. Daha sonra adı Gökhüyük olarak değişen Çumramızın en renkli yerleşim birimlerinden biri olurlar. İlk adı Batum olan şirin bir köyümüz de Artvin'den göçüp gelen kardeşlerimizin 1928'lerde yerleştiği ve daha sonra adı Beylerce olarak değiştirilmiş bir yerleşim birimidir. Çumra'nın en yakın köylerindendir. Çok çalışkan ve okumuş insanlara sahip örnek bir köyümüzdür.

Çumra'nın özgün yerleşim merkezleri arasında bir de eski adı Karamankırı olan şimdiki adıyla Güvercinlik kasabası hakkında epeyce kaynak taraması yapsam da yazılı belgeye ulaşamadım. İlk köy statüsü kazandığı tarih çoğu köyümüzün olduğu gibi 1928 yılını işaret ediyor. Burada yaşayan kardeşlerimizin atalarının Yozgat'tan göç gelen Bozoklardan olduğunu biliyoruz...

Pek çok köy ve kasabamızda ilk yerleşmelerin resmi kayıtlara geçmeden önce başladığı kesin. Resmi kayıtlara Çumra'nın köyü, nahiyesi veya kasabası olarak ya 1926 ya da 1928 yılında geçmiştir. Hâlbuki çok eski yerleşim alanı olduğu bilinen bazı merkezlerin tarihçesinde, Osmanlı, Selçuklu dönemine kadar uzanan izler vardır. Buralarda daha önce yaşamış medeniyetlere ait kalıntılara da rastlanmaktadır. İşte bu yüzden karmaşık bir durum ortaya çıkıyor ve dikkatli bir okuma gerektiriyor. Çumra'da en son tabloda, çok renkli dokunmuş halı deseni gibi bir eser çıkıyor ortaya. İşte o desenleri yorumlama ve bu ahengin nasıl oluştuğunu anlamak içindir bütün çabamız...

Şimdi binayı tamamlamak üzere kardığımız harcın çimentosunu da katarak bitirmeye çalışalım. Göçmenler kimdir, nereden, ne zaman gelmişlerdir sorularına cevap arayalım. Çumra'nın en düzenli, şirin, albenili, tek katlı aynı tip evleriyle özgün bir mahallesinde 1936 yılında başlayan bir hayatın ayak izlerini takip edeceğiz. Romanya'dan gelen ilk kafilelerin Bardakçı Mahallesi, daha sonra Bulgaristan'dan göçe mecbur edilen Oğuz Atanın evlatlarının yüzyıllar önce gittikleri anavatana 1950'de geri dönüşüyle tamamlanır.

Benim 1973'te ortaokulla başlayan Çumra hayatımda, Göçmenler çok ilgimi çeken, düzenli yaşantılarına imrendiğim bir toplumdu. Giyim kuşamları, hayat tarzları, beyaz badanalı, pencereleri çiçeklerle sıralı o şirin göçmen evleriyle zarif bir toplumdu. Günü birlik mütevazı gelirleri ile düzenli hayat yaşamayı bilen, birbirine tutkuyla sarılan, destekleyen bu güzide insanların çoğu zaman içinde terk edip gitti Çumra'yı. Bursa, Eskişehir başta olmak üzere başka illere göçüp gittiler. Bu durum çok üzüldüğüm bir konu; geçim kaygısı, istikbal kazanmak, daha büyük şehirde yaşamak gibi sebeplerle her kesimden çok göç vermiş olsak da en fazla kayıp Göçmenlerde oldu sanıyorum. Göçmenler yakın tarihe kadar Balkanlarda başka devletlerin milletlerin içinde dilini, kültürünü ve dini inancını yaşatmayı başarmış, her türlü baskı ve dayatmalara göğüs germiş soydaşlarımız olarak gurur kaynağımız olmayı hak ediyorlar. Çumra'ya yerleştikten sonra cemiyet hayatına hemen adapte olarak resmî kurumlarda, sivil toplumda, esnaf ve sanatkârlıkta, tarım ve köy hayatında hiç intibak sorunu yaşamadan uyum içinde yaşadılar. Okumuş çok değerli, vatana millete hizmet eden evlatlar yetiştirdiler. İşte bu seçkin insanlarımızı kaybetmenin üzüntüsüdür bu. Kalan az sayıda Göçmenimize sahip çıkmak, bir değerli kültüre de sahip çıkmak olacaktır. Hem Balkanlarda hem Anavatanda yaşayan bir hafızayı diri tutmaktır ayrıca. Göçmen evlerinin yeni yapılaşmaya kurban verilmemesi için korumaya alınması, kalanların kurtarılması en başta Çumra'nın yöneticilerine düşen bir görev olmalıdır.

İlçemizde ayrıca Balçıkhisar ve eski adı Simi olan Doğanlı da kültürü yaşatan iki göçmen köyümüz olarak yaşamını sürdürüyor.

Parça parça ele aldığımız Çumra yelpazesinde şimdi bütüne geldi sıra. Çatımızı kuran imzayı Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün attığını söylemiştik. 26 Haziran 1926 tarihinde Cumhuriyetin en genç ilçesi olmanın gururunu yaşayan Çumramıza çok hızlı bir göç başladı. İlk olarak çevresindeki kendisinden önce kuruluşlarını anlattığımız kendi köylerinden, daha sonra ağırlığı Toroslarda olan komşu ilçelerden Çumra'ya akın başladı. 1936 ve 1950 yıllarında Balkanlardan Göçmen kardeşlerimizin tamamladığı tabloda, ortak sevdamız Çumra'nın doğuşu gerçekleşmiş oldu.

Bugün rahatlıkla söyleyebilirim ki kökleri Selçuklular dönemine uzanan ilçelerle yarışan birlik beraberlik ruhuna kavuşmuş bir memleketim şuuru oluşmuştur bu topraklarda. Bir ayağı Toroslarda, bir ayağı bereketli ovalarda, gelişen tarım sanayi entegrasyonunda ülke ekonomisine hatırı sayılır katma değer yaratan bir cazibe merkezi haline geldi Çumramız. Gelecek; sanayi ve teknoloji üreten ülkelerin olacakmış gibi görünse de açlık ve gıda teminde güçlükler tarım topraklarına sahip ülkeleri stratejik bir konuma yükseltiyor. Bir karış toprağın, bir damla suyun değerini anlamak için yanlış bir adım atmaya tahammülü yok insanlığın. Bu paragrafı açmak istememin nedeni, hiçbir parayla ölçülemeyecek değerde kıymetli tarım alanlarımız ile gittikçe tükenen kıt su kaynaklarımızın ne pahasına olursa olsun korunması için milletimizi uyarmak ihtiyacından kaynaklanıyor. Topraklarımız, su kaynaklarımız bize atalardan miras değildir sadece, geleceğimiz olan doğacak torunlarımızın emanetidir aynı zamanda. Bunu unutmak, bilin ki onlara ihanettir!

Bitirirken sözümü; yurdun yuvanın değerini, insanımızın kıymetini acıları paylaştığımız sözün bittiği yerde tamamlamak istiyorum. Tarif edilemez bir sızı, içimiz dışımızın acıyla dolduğu yüzyılın afetiyle sarsıldığımız günlerde yazıyordum bu satırları değerli dostlar. Ağır kusurların önümüze ödemesi imkânsız faturalar çıkardığını bu nesil asla unutamayacak. Nice öksüz yetimler, evlat acısını içine gömmüş canlı cenazeler hep hatırlatacak bize bunları. Küllense bile hep için için yanan bir közle yaşayacağız ne çare. Depremler, sel ve yangınlar büyük afettir, bundan başka savaş ve kıtlığın da büyük felaketler olduğunu; tarihin derinliklerinde hep bu acılarla yoğrulmuş çilekeş bir milletiz biz. Ne olur artık, hep söyleyip te bir türlü yapmadığımız ders çıkarmayı bu defa yapalım. Yapmazsak zaten başımızı taşlara vura vura bir gün yaptıracak bu felaketler, neden afeti bekleyelim? Yüce Allahın "Kaderiniz sizin çabanıza bağlıdır" hükmüne imanımız yok mu? Milletimizin afet olduktan sonraki kahramanlar yerine alacağı tedbirlerle felaketleri önleyen kahramanlara daha çok ihtiyacı var. Bunu başarabiliriz, başaran örnekler var dünyada.

Enkazın başında "Yitirdiğimiz her şey geri gelir, can gelmez!" diye evladının fotoğrafına sarılan anneyi boğazıma düğümlenen yumruk gibi bir acıyla, gözümden dökülen yaşlarla izliyorum bir yandan. Öksüz yetim kalan bebelerin hürmetine, Rahmetini esirgeme Allahım bu son olsun inşallah, dersimizi iyi çalışıp buyurduğun gibi akletmeyi, düşünmeyi nasip et bize…

ÇUMRALI ŞEHİTLERİMİZ

SEDAT ULUPINARLI

Bu aziz vatanın kara bağrında yine bu aziz vatan ve aziz milletin bekası için şehit olup yatan babayiğitlerimizin mekânları cennet makamları yüce olsun. Şehitler kervanında vatanımızın her ilinden ilçesinden ve köyünden insanların olduğu gibi Çumra'mızdan da şehitler diyarında bizleri temsil ettiğine inandığımız şehitlerimiz var.

Gerek Çanakkale Savaşında ve gerekse terör ile mücadele esnasında şehit olan büyüklerimizin ve kardeşlerimizin hatıratlarını unutmamak ve yad etmek gerektiğine inanıyorum. Bugün buradan Çumralı Şehitlerimizden birisi olan kardeşimiz Musa Atik'ten bahsetmek istiyorum.

ŞEHİT MUSA ATİK

15.03.1973 Yılında Çumra'da Şükriye ve İbrahim Atik çiftinin çocukları olarak dünyaya gelen şehidimiz Musa Atik ilkokuldan sonra maddi imkânsızlıklar yüzünden okuyamamıştır.

Çiftçilikle meşgul olmuş ve henüz evlenmemişti. Oda diğer arkadaşları gibi vatani görevini yapmak üzere askere alındı. Acemi eğitim yeri Manisa Kırkağaç'tır. Musa Atik burada almış olduğu acemi eğitiminden sonra dağıtım iznine gelir.

Usta birliği olarak kendisine Şırnak İkizdere çıkar ve oraya gider. Burada belli bir süre askerlik hayatına devam eder.

Terörle mücadele kapsamında yapmış oldukları arama-tarama görevi sırasında aralarında sıcak çatışma yaşanır. Çatışma belli bir müddet devam eder.

16.12.1993 tarihinde teröristlerle girmiş oldukları bu çatışmada vatanı ve bayrağı uğruna şehit olan askerlerimiz arasında Musa Atik de yer almıştır.

Tarihimizin şeref levhasında yerini almış olan şehit Musa Atik Çumra Şehir mezarlığına defnedilmiştir. Şehidimize Allah'tan rahmet, ailesine ve Türk milletine başsağlığı dilerim.

ŞEHİT HASAN TARIM

Vatan, millet, namus, bayrak ve ezan için bu aziz vatanın kara bağrına şehit olarak giren vatan evlatlarımızdan birisi olan Hasan Tarım'dan bahsedeceğim.

Şehit Hasan Tarım Çumra ilçesi Apa kasabası nüfusuna kayıtlıdır. Şehit Ali Erdeniz ile hala-dayı çocuklarıdır. Mustafa Tarım Ayşe Tarım çiftinin oğulları olarak 1971 yılında dünyaya gelmiştir. Kendisi İmam Hatip Lisesi'nde okumuş ama üniversite sınavını kazanamadığı için üniversiteye gidememiştir. Askerlik öncesi esnaflık yapan Hasan Tarım 1991 yılında vatani görevini yapmak üzere askere gider.

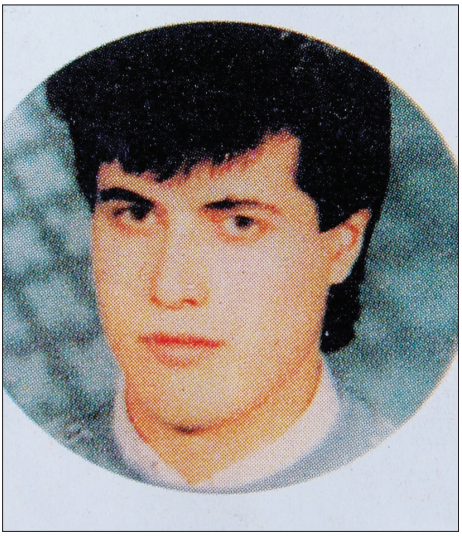

Acemi birliğindeki temel eğitiminin ardından dağıtım iznine gelen Hasan Tarım iznini dolu dolu geçirdikten sonra usta birliğindeki görevi için Hakkâri'ye gider. Diğer Mehmetçiklerle birlikte orada askerlik görevini sürdürmeye başlar. Askerliğini Jandarma Komando Er olarak yapan Hasan Tarım arkadaşları arasında çok sevilen ve dürüstlüğü ile bilinmektedir.

Hasan Tarım 04.08.1991 tarihinde Hakkari Şemdinli ilçesinde teröristlerle aralarında çıkan sıcak çatışmada şehit olmuş ve şehitler kervanına katılmıştır. Askerlik öncesi evlenmeyi düşünmemiş ve oda diğer birçok Mehmetçiğimiz gibi önce vatan borcunu ödemek istemiştir. Girmiş olduğu çatışmada canından aziz bildiği bu topraklar için toprağa düşen askerler safına katıldı ve bu aziz milleti için canını verip şehit oldu. Mezarı Konya Musalla Mezarlığında Hala-dayı çocuğu oldukları Şehit Deniz Ali Erdeniz ile yan yana bulunmaktadır. Allah kendilerine sonsuz rahmet, ailesine ve Türk Milletine sabırlar ihsan eylesin.

ŞEHİT PİYADE ASTEĞMEN OKTAY NURBAŞ

Bu yazımızda Çumra'da doğum büyüyen ve bu aziz vatan için şehit olup ölümsüzlük şerbetini içen evlatlarımızdan olan Şehit Oktay Nurbaş'tan bahsedeceğim.

Çumra'mızın yetiştirdiği ve vatan için şehid olarak toprağa verdiği babayiğitlerden birisi de Oktay Nubaş'tır.1968 yılında Çumra'nın Abditolu Köyünde dünyaya gelen Oktay Nurbaş diğer emsalleri gibi ilkokulunu ve orta öğrenimini Abditolu Köyünde tamamladı. Ailesi ile çiftçilik yapıp geçimini yenim etmeye çalışan Oktay Nurbaş bir yandan da yaklaşan üniversite sınavlarına hazırlanır ve okuyup mühendis olmak ister. Girdiği üniversite sınavında başarı elde eden Oktay Nurbaş Mimarlık ve Mühendislik Fakültesini kazanır ve kaydını yaptırarak eğitimine devam eder.

Mühendislik Fakültesini başarı ile bitiren Oktay Nurbaş artık çok istediği Mühendislik diplomasını alır.

Askere gitmek ve vatan borcunu ödemek için müracaat eder. 1992 yılının nisan ayında İstanbul Tuzla'da yedek subay, Piyade Asteğmen olarak vatani görevine başlar. Buradaki eğitimin tamamlayan Oktay Nurbaş asıl birliği olan Van Erciş'e gider. Aylardan temmuz. O gün teröristler tarafından Doğruyol Karakoluna baskın düzelenmiş ve birlik tarafından dışardan destek istenmiştir. Destek timi hazırlanır ve içlerinde Oktay Nurbaş da vardır. 10. 10. 1993 tarihinde gece bu göreve giderken Bitlis'te yolda elim bir trafik kazası geçirildi. Yaşanan bu elim kazada Oktay Nurbaş şehit olmuş ve bu topraklar için toprağa düşen şehitlerimizin kervanına katılmıştır. Allah rahmet eylesin.

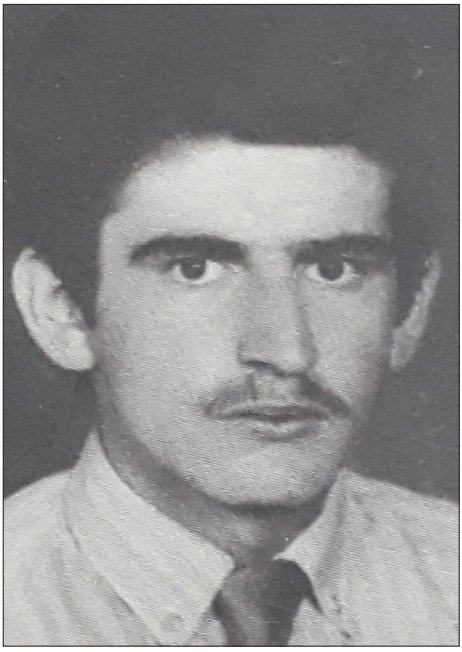

YÜKSEKLERDE UÇMA

NERMİN ŞAHİN

Yükseklerde uçma
Senden üstünü var
Kalbinin sahibi var
Sakın böbürlenme
Elbet günün sahibi var

Lanet okuma cahillere
Doğmadan önce ana rahmin var
İzin çıkmadıkça
Konuşamamak var
Kıyamet var
Âlemden göçene
Fatiha beklemek var
Allah herkese nasip eylesin.

ÇUMRA TARIM MÜZESİ

RECEP ÖĞÜTÇÜ

Milletler, geçmişinden aldığı güçle geleceğini inşa ederler, ileriye güvenle bakarlar. Geçmişini bilen ve tarihini nesillerine öğreten milletler, birlik ve beraberliklerini korurlar ve başka milletlerin himayesini kabul etmezler, bağımsız yaşamak karakterleri olur. Geçmiş geleceğin teminatıdır, bu millet de geçmişinde adaletiyle ün salmış ve fethettiği coğrafyalardaki tarihi eserleri ve izleri yok etmemiş, korumuştur. Köksüz bir ağacın yeşil kalması, dal vermesi mümkün değildir. Milletler de tıpkı ağaç gibidir, köklerinden güç almayan, beslenmeyen, tarih şuuru ve milli duruşu olmayan milletler de geleceğe ümitle bakamazlar, başka milletlerin uydusu olmaya, mandacılıkla yönetilmeye mahkûm olurlar.

Müzeler de, geçmişle gelecek arasında bağ kuran, köprü olan, geçmişi geleceğe taşıyan yapılardır. Müzeler, üç- beş taş, üç -beş alet ve sanat eseri sergileyen, sadece gözlere hitap eden, vakit geçirten kuru taş mekânlar değil, tarih şuuru aşılayan ve konuşan kitaplardır.

Birçok medeniyetin izlerini taşıyan, Anadolu Selçuklularının başkentliğini de yapan Konya'mız adeta açık bir müzedir. Ayrıca tarih boyunca tarımın başkenti olan Konya'mız, bugün de tarımın başkenti olmaya devam ediyor. Dokuz bin yıl önce ilk tarımın yapıldığı, tarım aletlerinin kullanıldığı Çatalhöyük antik kentinin Konya'mızın Çumra ilçesi sınırları içinde olması dolayısıyla Çumra ayrıca medeniyetler tarihi açısından dikkat çekmektedir. Çumra ilçemiz bir tarım müzesini çoktan hak etmiştir ve geç kalınmış bir hizmet olacaktır. Konya'nın en verimli tarım arazileri, yumurta kadar taşı olmayan alüvyon topraklar Çumra'dadır. Türkiye'nin en geniş sulu tarıma açık ovasıdır. Tarih öncesinde sularla kaplı olduğu için en zengin yeraltı suları Çumra'dadır. Beyşehir ve Bozkır topraklarından geçerek Çumra ovasını sulayan ve Karapınar topraklarına kadar uzanan tek akarsuyun aktığı Çarşamba kanalı da Çumra'dan geçmektedir. Dolayısıyla Çumra denilince sanayiden çok sulu tarım akla gelir. Çumra insanı bütün zenginliğini tarıma borçludur.

Çumra bölgesi, yerleşime açılırken geçmişten bugüne maalesef tarım topraklarının korunması dikkate alınmamış, imar izinleri verilirken toprak hassasiyeti gösterilmemiştir. Kan damlasa can biten araziler imara yıllar boyu açılarak bugün geri dönülemez şekilde beton yığınına dönüştürülmüştür. Hâlâ da Çumra'ya özel böyle bir toprak ve tarım politikamız yoktur. Yok olan topraklar neticesinde gelecek nesiller aç kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Kovit- Pandemi döneminde ülkeler birbirine kapıları kapatınca anladık ki gıda ihtiyacı her ihtiyacın önündedir.

Bütün bunları niçin anlattım? Evet, Çumra'mızın tarım kenti özelliği korunmalıdır. Bunun için de geçmişi geleceğe taşıyan bir tarım müzesi şarttır. Bu müzenin içerisinde geçmişten bugüne kullanılan tarım aletleri, tarım teknolojileri, aydınlatma aletleri ve teknolojileri ve Çumra'nın ahalisi ağırlıkta Yörük ve Türkmen olduğu için geçmişten bugüne gelen Yörük ve Türkmen giysileri, ev aletleri sergilenmelidir. Öğrenciler sık sık bu müzeyi gezerek, görerek geçmişiyle bağ kurmalı, nereden nereye geldiğimizi tahayyül etmelidirler. Giderek tarımın öneminin arttığı günümüzde tarıma ve köye dönüşü sağlamak için tarım müzesi işlev görecek, yeni nesiller tarım işçisi olmayı, tarım sektöründe olmayı yeğleyeceklerdir.

Evet, tarım olmadan bir milletin yaşaması, geleceğine güvenle bakması mümkün değildir. Tarım müzesiyle yeni nesiller orak ve tırpandan döver-biçerlere gelen gelişme serüvenini fark edecek, şükretmeyi öğrenecek ve yeni tarım aletlerinin keşfine de çalışacaktır. Öğrencilerimizin derslerin sıkıcı havasından çıkıp stresini atabileceği, gidip görebileceği mekânlara ihtiyaç vardır. Bunların başında da müzeler gelir. Belediyemiz, elini çabuk tutmalı Çatalhöyük müzesi dışında Çumra'ya çok yönlü ve zengin içerikli bir tarım müzesi kazandırmalıdır. Müzede tarım aletleri dışında geçmişte giydiğimiz kıyafetlerden, kullandığımız ısınma ve aydınlatma araçlarına kadar, her objeye yer verilmelidir. Yeni nesil nereden nereye geldiğimizi düşünebilmeli ve yeni modeller arayışı içindeki geçlik bu objelerden beslenmelidir.